

paroquial de sent Serni mo<r>rà fora la paròchia, deu aver lo rector tot son dret, *saul* de testament, si él doncs lo testament no ha pres o feyt en públic», doc. de Besora de Cardener, a. 1369, i repetit en documents posteriors del mateix lloc dins el mateix segle: «--- *saul* de Muntanya ---», «*saul* emperò dels mases». I potser tenia un paper semblant *saul* a: «lo dit cazlà pot logar per sa auctoritat los dits boscs e pastures, *saul* al senyor Rey, la meytat de ço qui ischa» a. 1282 (Hinojosa, *Rég. Señ. en Cat.*, p. 358); «*saul*, emperò, al dit En Barceló los banquals dessús la dita roqua», *Privilegis de Catí*, a 1409 (BSCC xv, 200), si no és que significuin 'salvant per a, reservant per a'.

En fi, *salv(o)* pot anar introduint una oració subordinada, combinant-lo amb *si* i, molt sovint, amb *que* *Salv que* 'llevat que' ja en Desclot (NCL v, 70.3). «No s'véstia de dol --- per negú altre parent --- *sal* que puga portar gramàsia 8 dies» a. 1308 (RLR VIII, 53); «si la dita nau o leny se haurà a vendre, que en lo preu de aquella venguen primers aquells que dret comú ordon; *salvo*, tota vegada, *que* l personer sia primer en la sua part», *Consolat* (Moliné, p. 205); «Del fet de Montpesler --- no us en podem res fer saber --- *salv que* l rey de Malorcha nos dix que l rey de Fransa li n avia fait bé respost» 1304 (Finke, *Acta Ar.* III, 117); «avia tramès a dir --- que ls jenets feyen gran plega; vos fa saber, senyor, que no fan altra plega, *salvu que* ls dits jenets són venguts a la dita frontera ---», S. XIV (BABL III, 337). «Açò *salvu que* no port a terra de Sarrains armes, ne mercaderies vedades en Dret», *CostTort* (Ol, 49); a Manresa per certes bandositats «no s' són següdes morts ni nafres ni altres mals entre vosaltres, *salvu que* fon feta una mort», doc. Bna 1391 (A C A. reg. 2092, fº 239v).

Salvo si: «no sia tengut de res esmenar, sinó axí com desús és dit; *salva*, emperò, *si* ---», *Consolat de Mar* (CLXI, edició Pardessus, pàg. 182). És anòmal que amb paper de prep dugui *que*: «de Gardeny --- la casa roman sens tot deude, *salvu que* la responsió al mestre» a. 1289 (BABL VI, 69).

Salvament 'en seguretat', Desclot (NCL v, 156.7).

Salva 'precaució, en particular la que es practicava fent tastar prèviament un menjar, quan se'n desconfiava': ja és això, però amb un caràcter un poc figurat, en: «trobí violes / en lo meu hort, / e morritort, / donzell, ab malva: / entrí-hi ab *salva*: / mon primer past / mengí ab tast / e fort mostalla», JRoig (*Spill*, 2294); «lo qui fa la *salva*: praegustator»; 'dispar per saludar' [1399, *Dag.*]. *Salveta Contrasalva Salveta* [Llull], *fermança de salveta* era una garantia que donava el venedor al comprador, per a seguretat (*Cost Tort* i *Ll de Privilegis* d'Uldecona, 219).

CPT *Salcondut*, b. II *salvus conductus* 'conducció a la segura'. «ni ab *sal conduct* ni sens aquel», «exierunt cum cartello dicti infanti, vulgariter nuncupato *salconduyt*», dos docs. de 1374 (*InvLC*); «dos grans cavallers moros --- a la ciutat de Varoych, per embaxades del rey de Anglaterra; e ans de lur partida tramereren un trompeta a la ciutat per demanar *salconduyt*», JoMartorell (Ag 1, 41), i altres en el *Tirant* i del se-

gle xv, que citen el *Dag* i *AlcM*; de vegades formes més acostades al llatí: «lletres de pas o *salvucunduyt*», JnEsteve (*Ll Eleg*, a. 1472, i k4-a). Cerveri l'usa encara com a adjectiu, etimològicament: «vey venir / missatgers *salcondutz* de rey a rey» (on l'hendecasil·lab no permet esmenar introduint-hi una prep.), 80/37.2. *Salviſic Salveimare*

Sàlvia, '*Salvia officinalis*', del ll. SALVIA, que sembla ser derivat de SALVUS per les virtuts benèfiques d'aquesta herba [S. xv, *AlcM*; *DTo* 1647] [1429]: «pren la mançanella de la muntanya, e spígol e ysope e savoriĝa e *sàlvia* e ginesta e orengua ---» en les Receptes val. de Micer Johan (*BABL* VII, 324). Dels dos amants en el jardí, ell «estava recoldat après de la *sàlvia*», *Decam* IV, § 7, 267.23 (trad. «al gran cesto della *salvia* rivolto»). «Si -m mesclassetz de *sàlvia* e l gaug, / *salvatz* fóra ---», Cerveri, 67.22, jugant amb les paraules, en el *Vers de les herbes*. «Era mel aromatitzada ab *sàlvia*», descripció d'aquest condiment en el *Libre de Sant Sovi* (NCL. cxv, 183, § 172).

S'estén a tot el domini ling, fins al Ross.: *Prat de la sàlv* en el pla al peu S. del poble de Vallengàvia, 1960. Però més que enlloc en el S. del Princ. i el País Val., on els terrenys li són favorables. Formes del nom sovint alterades a causa del grup consonàntic -lbi-: *sàlvia* l'Albagés, *sàvya* Pobla de Cérvoles, *sàbbiĝ* Bovera (1935-6). *Racó (de) les sàbbies* (b oclusiva), Xeresa; *Tossal de la Sàlvia* Vilallonga de l'Assafor, 1962. *Salviar. Salvat Salvó* (Cavanilles, *Observ* II, 333).

Salut, del ll. SALUS, -ŪTIS, 'salut, bon estat físic', 'salvació, conservació', 'salutació' de la mateixa arrel que SALVUS [S. XIII]: desig començant una lletra: «Al --- bispe d'Urgel, de mi En Peramola, *salut*, faç-vos saber ---», «id. --- Comanador de Vilamur; *salutz* e amors ---», cartes al bisbe Ponç de Vilamur (1230-1257; *saluz* 1257-69) (PPujol, *DocVgUrg*, 12.2, 13.2, 27.2); «N. Senyor --- és tanta la mercè que Él nos feya que --- ns donà en nostra vida *salut* en nostra persona; e si algunes vegades nos dava malauties ---», Jaume I (§ 1, Ag, p. 4) i també en el sentit de 'salvació': «pregàs al seu car Fiyll que ns perdonà lo tort que li tenfem; on, de la fe que Nós havíem nos aduyx a la vera *salutz*», ib.

A l'E. Mj. és molt freqüent en el sentit de 'salutació', quasi sempre en plural: «Fèlix *saludà* lo pastor, e ell li reté agradablement ses *salutz*»; «lo pagès no reté les *salutz* a l'abat»; «Déu --- tramès l'àngel Sent Gabriel --- aportà *salutz* a nostra dona --- e dix-li: —Ave Maria, gratia plena ---. Aquestes *salutz* digues, fill, sovint a la Verge gloriosa», Llull (*Merav*, NCL I, 151); *Blanq.* II, 43.22, *Do Pu*, Gili, p. 16); «*saludà* l e él li ret les *salutz* als mils què poc», Reixac (Q, 24.16); «Senyor cavaller, mal havets fet en júnyer ab aquests amics vostres ---. Respòs Curial: --- les *salutz* dels cavallers errants, encara que sien germans, és lo rompre les lances», «acostant-se la una galera a la altra, per les primeres *salutz* una ruxada de viratons tramereren», *Curial* (NCL II, 92, III, 24), avui antiquat, si bé s'usava encara en el S XVII: «lo Duc de Saboya --- entrà ab la carrossa del virrey ---, y, des de la car-